STORTINGET

Representantforslag 40 S

(2026–2027)

fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Jon Engen-Helgheim, Tor Mikkel Wara, Morten Stordalen, Bjørn-Kristian Svendsrud og Bård Hoksrud

Dokument 8:40 S (2026–2027)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Jon Engen-Helgheim, Tor Mikkel Wara, Morten Stordalen, Bjørn-Kristian Svendsrud og Bård Hoksrud om et spleiselag mellom stat og kommune for å redusere husholdningenes gebyrer ved investeringer i nye renseanlegg

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne er svært bekymret for den drastiske økningen i husholdningers vann- og avløpsgebyrer som innen kort tid vil være en realitet. Rundt Oslofjorden oppgraderer kommunene sine renseanlegg for å oppfylle nye krav, blant annet til nitrogenrensing. Forslagsstillerne er enige i at Oslofjorden står i en særstilling når det gjelder miljøforurensning, og at rensing av avløpsvann er svært viktig. De store kostnadene er imidlertid en betydelig utfordring, og finansieringen kan ikke utelukkende baseres på det såkalte selvkostprinsippet.

Det at staten bidrar utover selvkostprinsippet er ikke et nytt fenomen. Fra 1973 ga Miljøverndepartementet statstilskudd til bygging av kommunale renseanlegg og kloakkledninger da Mjøsa hadde utfordringer med miljøforurensing. Kommunene og innbyggerne ble altså ikke stående alene med hele regningen.

Samfunnsøkonomisk Analyses rapport «Prognose for vann- og avløpsgebyrer 2026–2029» (rapport nr. 10-2026), utarbeidet for Huseierne, viser at vann- og avløpsgebyrene økte med henholdsvis 19 og 16 pst. i 2023 og 2024. Til tross for redusert merverdiavgift økte gebyrene med ytterligere 4 pst. i 2025. Rapporten peker også på en betydelig videre økning i perioden 2026–2029: Vann- og avløpsgebyrene forventes i gjennomsnitt å øke med til sammen 24 pst., inkludert merverdiavgift, fra 2025 til 2029. Dette er tall for hele landet, og tallene for kommunene rundt Oslofjorden er betydelig høyere.

Forslagsstillerne viser til Sarpsborg kommune hvor det forventes en økning på nærmere 30 pst. i gebyrene fra 2026 til 2027, noe som tilsvarer 7000 kroner mer i årlige gebyrer per husstand. Dette er ikke unikt. Slike økninger forventes flere steder.

Dette skjer i en tid der folks økonomi er under sterkt press, bokostnadene øker, og mange husholdninger sliter med å få endene til å møtes. Det er derfor svært problematisk at staten ikke tar et selvstendig ansvar for å redusere belastningen på husholdningenes økonomi.

Kommunene peker blant annet på økte byggekostnader, høyere kapitalkostnader og investeringer som følge av strengere krav til nitrogenrensing som årsaker til gebyrveksten. Forslagsstillerne mener dette underbygger behovet for at staten bidrar i et spleiselag med kommunene om nødvendige renseanlegg. Redusert merverdiavgift alene løser ikke finansieringsutfordringene. Et statlig bidrag til investeringene vil kunne dempe gebyrbelastningen på husholdningene og legge til rette for at nødvendige miljøtiltak blir gjennomført.

Dersom staten ikke bidrar til finansieringen av renseanleggene, er konsekvensen at kommunene enten ikke oppfyller rensekravene, eller at innbyggerne må bære kostnadene gjennom svært høye kommunale avgifter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2027 fremme forslag om en løsning som sikrer et spleiselag mellom kommunene rundt Oslofjordens nedbørsområde og staten for å redusere gebyrbelastningen på innbyggerne. I forslag til løsning skal det også foreligge en ordning som på egnet vis kompenserer de kommunene som allerede har satt i gang sitt arbeid.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2027 komme tilbake til Stortinget med en langsiktig modell for statlig medfinansiering av nye renseanlegg i forbindelse med implementeringen av EUs reviderte avløpsdirektiv (direktiv (EU) 2024/3019).

10. november 2026

Erlend Wiborg **Hans Andreas Limi** **Jon Engen-Helgheim**

Tor Mikkel Wara **Morten Stordalen** **Bjørn-Kristian Svendsrud**

Bård Hoksrud

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon